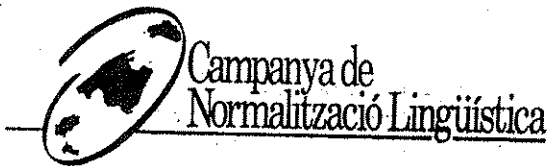

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

III

Palma
1993

Línia Directa

© Aina Moll

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Documenta Balear s.a.

Impressió: Antoni Rotger

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

XXIII

“Gosar” i “gaudir” no són equivalents

Treim del contestador automàtic aquest breu comunicat. “Jo som mallorquí. I voldria sebre si tenc que dir **gosar**, **gaudir** o **disfrutar**. Moltes gràcies.”

Supòs que el senyor que ens consulta considera que els tres verbs tenen el mateix significat. Si és així, li he de dir que l'únic autènticament mallorquí (però estès dins tot el territori de llengua

catalana) és **gaudir**, que s'usa com a transitiu o com a intransitiu amb el complement introduït per la preposició **de**. **Disfrutar** i **gosar** són castellanismes (i així consta ben clarament al *Diccionari Català-Valencià-Balear*), introduïts també a tot el territori, i no sols a Mallorca. L'extensió d'aquests barbarismes ha fet que avui en dia **gaudir** sigui inusual per a molta gent, que el considera propi del llenguatge formal; però el DCVB, al costat de citacions literàries de Costa i Llobera i Miquel dels Sants Oliver, en dóna de ben populars, com aquesta de Pere d'Alcàntara Penya: “Trobaràs amics de boca / que diran que et volen bé, / i si a son **gaudir** convé, / de tu en faran una coca”, o aquestes dues, tretes de *La Ignorància*: “Ells **gaudeixen**, i jo ase / tot seguit sempre trebai”; “Aquell que té possessions i béns materials, enhorabona que los **gaudesca**”.

En canvi, **gosar** és un verb ben mallorquí —propi de tot el territori català, però potser més ben conservat entre nosaltres—, amb el sentit d'*atrevir-se*: “Volia demanar un autògraf al príncep, però no he **gosat**”. “Com veig que de vòstron cos / no n'hauré sinó mirar / a vós estic de robar, / emperò a la fi no **gos**”, diu una cançó popular mallorquina transcrita al DCVB. És el mateix verb que trobam en el castellà *osar*, francès *oser*. En català antic tenia també la forma *osar*, però Ramon Llull ja emprà **gosar**: “aquells qui no **gosen** dir ni preïcar veritat” (Coromines, en el seu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, tom IV, explica per fonètica sintàctica aquesta **g** inicial, que només es troba en el català i en els dialectes meridionals de l'occità, com el gascó).

Ara bé, hi ha altres sinònims de **gaudir**, ben catalans com ell, que el nostre comunicant no ha esmentat: **fruir**, **delitar-se** i **xalar**. Tots estan estesos dins tot l'àmbit de la llengua catalana, i els dos primers es troben ja en Ramon Llull. En canvi, **xalar** és modern (primera documentació, 1805, segons Coromines) i d'origen incert; a Catalunya és reflexiu, **xalar-se**, i a les nostres Illes és intransitiu i, com diu Coromines, “més vivaç i expressiu que enlloc”.

Com veis, no tenim cap necessitat de *manllevar* al castellà el verb **disfrutar**, ni manco **gosar**, que es confon amb un altre verb català de sentit diferent, i per tant els hem de considerar barbarismes.

Gaudir, fruit, xalar i delitar-se són mots ben nostres que ocupen el mateix camp semàntic que aquells tenen en castellà.